

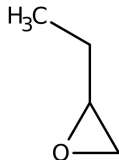
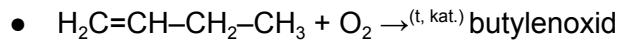
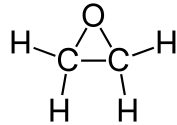
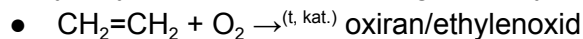
Alkeny

- nenasycené uhlovodíky obsahující dvojnou vazbu
- typická koncovka -en
- C_nH_{2n}
- cyklická forma – cykloalkeny (např. cyklopropen)
- dvě dvojně vazby – dieny
- tři dvojně vazby – trieny
- homologická řada
  - ethen/ethylen $CH_2=CH_2$
  - propen $CH_2=CH-CH_3$
  - but-1-en $CH_2=CH-CH_2-CH_3$
  - but-2-en $CH_3-CH=CH-CH_3$
- uhlovodíkové zbytky
  - vinyl $CH_2=CH-$
  - allyl $CH_2=CH-CH_2-$
  - prop-1-en-1-yl $CH_3-CH=CH-$
- dvojná vazba je vytvořena tak, že se sigma vazba nachází mezi atomy uhlíku a kolem ní jsou uspořádány pí elektrony, jež vytváří pí vazbu
- alkeny jsou reaktivnější než alkany, jako první se štěpí vazba pí
- vytváří stereoizomery
- nenachází se v ropě, nýbrž v zemním plynu a v černouhelném plynu
- skupenství
  - C_2 až C_3 – plyny
  - C_4 až C_{15} – kapaliny
  - C_{15} a výše – pevné látky
- nerozpustné ve vodě
- rozpustné v alkoholech a éterech
- s rostoucím počtem uhlíků v molekule roste teplota tání, teplota varu a hustota
- výroba
  - krakování ropy
  - eliminační reakce
    - dehydrogenace alkanů
 $CH_3-CH_3 \xrightarrow[(-H_2)]{(kat.)} CH_2=CH_2$
    - dehydratace alkoholů
 $CH_3-CH_2-OH \xrightarrow[(-H_2O)]{(H_2SO_4)} CH_2=CH_2$
    - dehydrohalogenace halogenalkanů
 $CH_3CH_2Cl \xrightarrow[(-HCl)]{(kat.)} CH_2=CH_2$
(chlorethan/ethylchlorid → ethen)

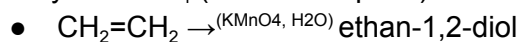
- reaktivita

- oxidace

- vzdušným kyslíkem (350 °C, kat. Ag₂O) → cyklické oxosloučeniny

- zředěným KMnO₄ (normální teplota) → dioly

- = hydroxylace

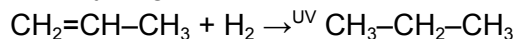
- = Bayerův test – důkaz přítomnosti dvojné vazby

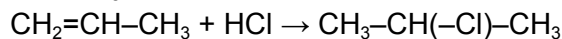
- koncentrovaným KMnO₄ (zvýšená teplota) → karboxylové kyseliny

- adice – radikálová, elektrofilní

- Ad_R (hydrogenace)

- Ad_E (H⁺ je elektrofilní částice, vzniká 2-chlorpropan)

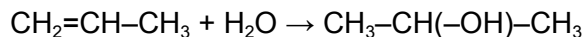
- indukční efekt

- kladný – elektrony směřují k dvojné vazbě (např. u propenu)

- záporný – elektrony směřují od dvojné vazby

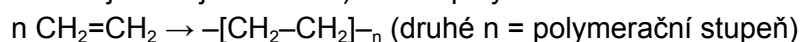
- parciálně záporný náboj je na uhlíku, na jehož straně je navázáno méně uhlíků (váže se na něj elektrofilní částice)

- Ad_E (vzniká propan-2-ol)

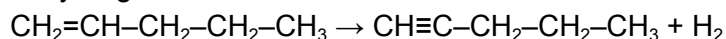
- Markovnikovo pravidlo – týká se alkenů s asymetrickou polohou dvojné vazby; při elektrofilní adici se elektrofilní částice váže na ten uhlík dvojné vazby, na kterém je větší počet atomů vodíku

- polymerace – n-násobná adice, ve které se z monomeru (jednoduchá látka obsahující dvojnou vazbu) vzniká polymer

- eliminace

- dehydrogenace

- ethen (ethylen) – bezbarvý plyn, s kyslíkem vybuchuje, má velký význam (výroba PE, ethanolu), dozrávání ovoce